



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Vita Altera, Auctore Gobelino Persona, E Budicensis cœnobii Passionali
pergameno Ms. insigni cum P. Georgii Garnefelt Carthusiani apographo
collata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
SIGEWARDO.

tantam sanitatem transit vulnus, ut mamilla pectori resurgeret ad integrum, cuius nec dolor aliquod ibi reliquerat vestigium. Hoc quidem admodum est dictum mirabile, sed tamen sanis mentibus est credibile, quia Christus mirabilis in Sanctis suis falso diceretur, si in eis nulla mirabilia operaretur. Ipse quidem per servi sui Mainulfi merita plurima fecit et facit miracula; quorum quaedam superstes lingua famæ annuntiabat nobis, quaedam vero taciturnitas invida sepulcro condidit oblivionis.

Potestatem
plura patran-
di

44 Plura etiam signa B. Mainulfus potestate habuit, quæ actu minime protulit. Potestatem autem modo non dixi secundum dialecticam, sed iuxta vocem Domini, dicentis: quod omnia possibilia sint credenti *g*. Si Beatus Domino indubitanter credit, quilibet agendi potestatem habuit: atqui credidit, potestatem igitur quilibet agendi habuit. Domino enim indubitanter credere, est mandata ejus fideliter adimplere; consequens est, ut hic Domino videatur adherere. Qui autem adheret Domino, unus spiritus efficitur. Semper enim desideravit, desideratumque promeruit B. Mainulfus, ut cum Creatore efficeretur unus spiritus; sed Creatori aliquid esse impossibile, nemo vel insanus præsumit credere.

miracula
Sanctus ha-
buit.

45 Hic vero ordinatim consequitur, ut hujus possibilitatis non careat participio, qui unus spiritus fieri meretur cum Domino. Quapropter si B. Mainulfus unus spiritus cum Domino fieri promeruit, signa etiam operari potuit: sed meruit unus spiritus cum Domino fieri: potuit igitur signa operari. Cujus conclusionis necessitas nobis discutit aperte, ut non egeat questione, si vel pauca, vel omnino nulla signa fecerit, dummodo ei signorum potestas non abfuit. Et profectui quidem animæ nostræ salubrius esset merita ejus, moresque et virtutes, quam signa cognoscere, ad quarum videlicet exemplar formaremus modum et ordinem vitæ nostræ.

Cur aliquot,
quæ fecit, scire
nos Deus vo-
luerit.

46 Sed quia meritis ejus, carnaliter viventis, nos presentes interesse non contigit, ecce autem divina providentia aliqua de signis ejus notitiæ nostræ contulit, quatenus signorum certitudo nobis exponeret, quod magna vitæ puritas, sanctaque actuum castimonia præcederet. Nunc igitur pollicetur nobis certa spes divinæ miserationis, ut per eum animarum nostrarum medeatur languoribus, per quem vires restituit tot languidis corporibus. Quod ipse B. Mainulfi precibus dignetur annuere, qui ipse B. Mainulfo principium fuit et finis victoriæ, victorique contulit bravium infinite gloriæ, qui regnandi nec initium habet nec finem. Ipse

Principium, vector, dux, semita, terminus idem.

ANNOTATA.

a Canonissæ, non famulæ, sepulcri Sancti custodiam demandatam scribit Gobelinus in Vita num. 21; sed Sigewardo standum.

b Alluditur ad combustum sanctimonialis pepulum, integritati a Sancto adhuc vivente restitutum.

c Hanc ter repetitam, qua S. Mainulfus, famulum olim suum a prava vita retraxerit, apparitionem, hujusque adjuncta prudentis lectoris judicio relinquo.

d Hinc consequens est, ut Sancti de tumulto

levatio miraculaque hanc proxime prægressa, quæ hic subduntur, inter annum 887 et annum 896 verosimiliter evenerint. Adi Commentarii præv. num. 93.

e Attelensis vici, a cænobio Budicensi haud multum remoti, parochum hunc facit Gobelinus in Vita num. 27.

f De hoc atisque miraculis, Sancti de terra levationem aut comitatis aut proxime prægressis, videsis Comment. præv. num. 91 et seq.

g Marci 9, v. 22.

VITA ALTERA,

Auctore Gobelino Persona,

E Budicensis cænobii Passionali pergameno Ms. insigni cum P. Georgii E Garnefelt Carthusiani apographo collata.

PROLOGUS.

Dum super flumina Babilonis Paderfontanæ sedimus et flevimus et in salicibus ejus suspendimus organa nostra, sonus organi inter novellas olivarum, pro salicibus plantatas, noviter tunc suspensi, per quod Spiritus Sanctus operatus est, honor, videlicet beati Meinulphi, confessoris Christi, reviviscens interiorum cordis mei pulsavit auditum. Unde scintilla spiritus illius, qui Zachariam et Achæum ad exhortationem reedificantium templum Domini quondam inflammavit, mente succensus, præfatis novellis olivarum fratribus, videlicet canonicis Regularibus, in villa Bodeken, ad reformandam ecclesiam illam, qua corpus prædicti Sancti requiescit, vix institutis lætos obsequia exhortationis impendi a.

Auctor scri-
ptionis cau-
sam,

2 Et ut multi gratiæ Spiritus illius possint esse participes, qui una mecum in chordis et organo Dominam laudent, ex diversis scripturis antiquis et ex rerum gestarum mihi cognitarum occursu ad laudem Dei, sancti Meinulphi honorem et ad ædificationem proximi de vita et miraculis istius Sancti, nec non gestis aliis, ad hæc infrascripta opportunis collegi. Et, si pro dicendorum intellectu pleniori ad longe superiora tempora pro primo recurrendo digredior, lector meus curiositati non imputet, sed affectui pronuntiandi magnificentiam gloriæ regni, de quo scriptum est: Regnum tuum, regnum omnium sæculorum b, magis adscribat.

F
a
et unde, quæ
scribit, hau-
serit, exponit.

ANNOTATA.

a Hinc apparet, Gobelinum non diu admodum post canonicos Regulares in Budicense cænobium inductos Sancti Vitæ scribendæ manum admoisse.

b Psalm. 144, v. 43.

PRO-

ANNOTATA.

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

PROLOGUS ALTER.

Qui e Macedo-
nibus

Postquam Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Græcia, percusso Dario rege Persarum, contra regem Indorum Porum prope- ravit ad bellum, inter Riphæos montes circa mare Caspium exercitus sui partem, ex Macedonibus collectam, ad illius patriæ custodiam collocavit. Cumque, subactis Indis et reversus Babiloniam, veneno interit, Macedones tunc circa montem, Saxum Marpesiæ a quodam duce Amazonici exercitus nominatum, com- morantes, mortem ejus cognoscentes, animis conturbati, in Macedoniam per terram se posse reverti, propter odium gentium, quas bellis attriverant, plurimum desperabant. Quapro- pter, præparatis navibus, in Caspium mare se mittentes, per vastitatem Septentrionalis Oceani sedes sibi quærendo diu navigabant, ex quibus tandem post multa pericula maris naves viginti quatuor ad ostia Albiæ fluvii in loco, qui Hadelon, Latino quidem sermone, nunc terra Hadelaria, Bremensis diœcesis dicitur, appli- cuerunt ad terram.

Saxones uti
* Garnefelt
Saxo

4 Et ex illis Macedonibus Saxonum sic ex loco, videlicet Saxum * Marpesiæ dicto, unde progressi fuerunt in mare, vocatorum natio disseminata refertur. Unde quidam ex eis ter- ras ibidem circa littus maris Oceani viribus occupabant, qui postea Holsassen ex sylvis et paludibus, in quibus degabant, nunc vero cor- rupto nomine Holtstein sunt appellati; alii navibus fluvium ascendentes, Thuringos tunc juxta montem Hartz versus Septentrionem dominium tenentes invaserunt, qui nomen Saxonum simpliciter obtinuerunt. Cumque hi Saxones et Thuringi mutuis se bellis, pro sedi- bus obtinendis, frequenter impeterent, tandem Thuringi, ultra montem Hartz se recipientes, Saxonibus loca dimitunt *a*. Sed quia omnes isti Saxones militaribus armis inservire con- sueverant, vix alter alterum sibi præesse sine- bat. Unde quidam ex eis latius quærendo sibi sedes flumen Wesaram transierunt, et quasi usque ad Rhenum fluvium omnes incolæ regio- nis illius, per silvas et rura dispersos, in servi- tute redegerunt.

et unde gens
Westphalica,
e qua Sanctus
ortus, nomen
traxerit.

5 Unde armorum militarium nimia pluralitas et servilis conditionis necessitas inter Wesaram et Rhenum usque ad tempora nostra perdur- ant. Et isti postea Westphali maluerunt ap- pellari, quod ea de causa dicitur accidisse. Dum Carolus Magnus, rex Romanorum et Francorum, priusquam ad imperii sublimitatem ascenderat, Saxones, sibi bello subactos, fidem Christi suscipere coegerat, ipsi, susce- ptam fidem et tandem juramento retinere promissam sæpe relinquentes, ad paganismum fuere relapsi. Unde a veris Christianis fallaces et vacillantes dicebantur. Sed quia isti inter omnes Saxones primo fidem Christi suscep- erunt, et plagam Occidentalem regionis illius tenuerant, postquam fides Christiana apud eos invaluit, ipsi in religionis insigne, quoniam ipsi primitivæ fidei in sua gente forent, lingua sua Westphelinge, quod sonat lingua Latina Occidentales vacillantes, appellari maluerunt *b*, et ab ista gente Vir iste, sanctus Meinulphus, est exortus.

b

a Fabulosa sunt, tam quæ de gentis Saxo- nicæ, quam quæ de nominis, quo hæc compella- tur, origine Gobelinus hic memorat. Et sane cum a maribus omnibus, uti modo contra Melam, Plinium aliosque nonnullos antiquos geographi omnes docent, mare Caspium ita separatum sit, ut ex eo nec ad Septentrionalem Oceanum, nec ad aliud quodevis mare navigari queat, qui Macedones, immisis in mare Caspium navibus, Oceano Septentrionali ad Albis fluvii ostia ap- pulsis queant? Schatenus Historiæ Westfalicæ, lib. III, pag. 172 et seq. non immerito sic scribit: Tot fabulis inspersam invenio Saxonum origi- nem, quot Francorum, tamquam et Saxonum scriptores gentis suæ decus non satis illustra- rent, nisi cum Romanis, Francis, Frisiis ceteris- que nationibus ab exteris adventitiisque pop- ulis accesserent. Primus isque antiquissimus Historiæ Saxonice scriptor Widekindus, Cor- beienensis ad Visurgim monachus, multa hic (lib. I Annalium scilicet) inquirat de origine Saxonum, quæ ne tum quidem explorata fuit, asseritque, alios eam a Danis et Normannis, alios a Macedonibus deducere; sibi vero cer- tum esse, navibus advectos Saxones in Hado- laum, quem locum Hadereliam non longe ab ostio Albis in Bremensi archiepiscopatu sta- tuunt. Undenam vero, aut cujus gentis adven- tæ fuerint, non expressit. Igitur post Widekindum alii hos primos Saxonum advenas ex Macedo- num reliquiis, qui Alexandro M. prius milita- runt, in Germaniam introducunt. Ac ne fabu- losi hi scriptores quicquam concedant iis, qui Francorum origines a Sicambriis Trojanorum reliquiis traxere, fingunt, Alexandro mortuo, Macedonas hosce, postquam alia loca spoliis exhauerant, 300 tremibus mari se commi- sisse, ex quorum naufraga classe viginti quatuor tantummodo naves in Albim delatæ, provectæ- que longius in Thuringorum fines appulerint, fugatisque incolis, terram eam ceperint in pos- sessionem. Canoræ rursus nugæ; quibus tamen persuasi Urbsbergensis abbas, Stadensis, Go- belinus, Siffridus, Furmerius, Wittius alii- que hæc somnia affirmare audent, nullo antiquitatis scriptore in medium adducto. Ita hactenus Schatenus, mox etiam subdens: Hinc alii, cum- primisque recentiores scriptorum, Goropius Becanus, Peuceus, Reineccius, Letznerus, Cisnerus, Saxones a Sacis Sassonibusve Asiæ populis ortos et in has regiones migrasse tra- dunt, nec aliud agunt, quam ut priorem fabulam nova fabula accumulent, haud secus quam qui a Saxona fluvio, in Muldaviam labente, Saxo- num nomen gentemque comminiscuntur. Credo equidem, ubi aliqua nominis similitudo se obtulit, hanc illi tanquam erraticum aeris ignem secuti sunt, nullo antiquitatum scriptore, aut vestigio certo veritatis, ut ii de- mum recte senserint, qui cum Crantzio, Con- rado Celta, Althamero, Willichio, Cluverio ceterisque Saxones gentem indigenam, id est, quæ in ipsa, quam habitat, regione a parvis initis in gentem excreverit, scripsere, quales Tacitus omnes Germaniæ populos nobis tradidit. Ad amussim fere in hisce omnibus, quæ jam recitata verba important, Ferdinandum Paderbornen- sem episcopum (adi Monumenta Paderbornensia pag. 88 et seqq.) consentientem sibi habet Scha- tenus,

tenus,

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

tenus, uti etiam in nominis, quo Saxones vocantur, origine, de qua in laudata Westphaliae Historia pag. 476 postquam seipsum interrogavit, ita, paucis praemissis, respondet: Quantum conjecturae locus superest, Saxones ab oblongis cultris gladiisve, quos Sacaz dixere, quibus gens pugnabat, nomen traxere, haud secus quam a quibus Quiritibus. Haec Wittekindi vetusti Corbeiensis historici opinatio, quocum senserunt Gregorius Turonensis, Gobelinus, Engelhusius, Lipsius, Meibomius, Lindebrochius, quod et ex legibus Gothorum observatum. Diserte Viterbiensis:

Ipse brevis gladius apud illos Saxa vocatur,

Unde sibi nomen Saxo peperisse notatur.

Placet et haec mihi eorum opinio, qui Saxorum nomen ab oblongis cultris, Sachz dictis, repetiere; verum hisce Schatenus perperam hic accenset Gobelinum, uti quisque perspiciet, qui, quae scriptor iste hic et in Cosmodromio Etat. v, cap. 11 scribit, considerarit.

b Videtur et haec nominis, quo Westphali vocantur, origo, a Gobelino non tantum hic, sed et in Cosmodromio Etat. 1, cap. 3 adstructa, esse fabulosa. Certe praeplicet, quam itidem in sua Westphaliae Historia Schatenus pag. 421 tradit his verbis: Westfalos Ostfalosque a planitie camporum (Felt quippe in veteri Teutonum sermone regionis planitiem significat) nomen inditum habere, vel inde certum reputes, quod Annales Francorum in Saxonia Transalbina Osterfali et Westerfali, diversas a nostra Ostfalia et Westfalia regiones, ita compellent ad fines Danorum: illud anno Christi 808, hoc vero nomen anno Christi 813 leges. Ad hunc modum Paulus Warnefridus de gestis Longobardorum et ex eo Aimoinus. «Egressi,» inquit, «Longobardi de Rugiland, habitaverunt in campis patentibus, qui sermone barbarico » Feldt appellantur. » Quo mihi nunc errare videntur, qui Westphalorum nomen vel a Wandalis Wallisque, vel Vesta dea apud priscos Saxones culta, aut a palis terminisve regionum, vel a pullo equino, quem Valen dicitur, tanquam a gentis insigni deducunt. Ita ille, addens deinde nonnulla, quibus Crantzium, pro ultima de pullo equino opinione stantem, confutat.

CAPUT I.

Nobiles Sancti natales, patria, baptismus, vitae institutum, condendi monasterii propositum, hujus exsecutio, visiones praeviae, obitus, temporaria resuscitatio, sepultura.

Carolus Magnus, Saxoniae parte, quae nunc Westphalia dicitur, subacta,

a

Anno igitur Incarnationis Dominicae septingentesimo septuagesimo cum Carolus Magnus partem illam Saxoniae, quae pro nunc Westphalia nominatur, bello subegerat, omnes majores natu partis illius in locum Paderbonae, qui a fluvio Pader, ibi surgente, dicitur, venerunt ad eum a, solum * Wildekindo, qui fuit unus

de primoribus eorum, quem nonnulli regem, alii duces fuisse arbitrantur b, excepto. Et illi, qui venerant, fide Christiana suscepta, omnes in eodem loco baptismi Sacramentum perciperunt, cui loco rex ipse, fluvium illius a similitudine ortus Padi maximi fluvii Italiae, ex tribus fontibus in pede Alpium surgentis, Pade appellans, Paderbornae nomen indidisse creditur c, ipsumque pro sede episcopali ibidem fundanda elegit. Anno igitur tertio dehinc sequente rex Carolus ecclesiam parvam in eodem loco fundavit d, quam, quia locus iste necdum munitus exstitit, episcopo Wirtziburgensi seu Herbipolensi tunc commisit. Anno vero deinde sequente quintodecimo ipse rex quendam canonicum ecclesiae Wirtziburgensis, Hatumarum nomine, Saxonem seu Westphalum natione, in bellis prioribus obsidem prius sibi traditum, primum episcopum Paderbornensem instituit in eodem loco e. Cujus pontificatus anno quarto Leo Papa tertius, aemulorum persecutione suorum Romana fugatus ab urbe, in hunc locum ad regem venit f. Qui, magno, ut decuit, honore susceptus, sedem episcopalem ibidem Apostolica confirmavit auctoritate.

7 Illis itaque temporibus vir quidam dives nobilis, non longe ab eodem loco habitans, fide Christiana jam imbutus, viam universae carnis est ingressus g, qui uxorem Catholicam, nomine Wichtrud, et filium parvulum, aetatis quidem beneficio ad ambulandum promptum, sed nondum baptismatis renatum fonte, reliquit. Quae, opportunitate captata, Carolum regem una cum filio suo confidenter adiit, ejusque gratiam devote efflagitavit. Rex igitur, mulierem suscipiens, pietatis affectu filium ejus coram se fecit baptizari, eumque per seipsum de sacro fonte levavit, atque hoc nomen Maynulfus seu Meinulfus ei imposuit, non absque, ut arbitror, misterio singulari. Quoniam, ut in Vita sancti Hermachorae, primi episcopi Aquileiensis, legitur, beatus Marcus Evangelista, a sancto Petro ab urbe Roma missus ad Histriam pro Evangelio Christi praedicando, et per hoc, quod Ulfium, filium Ulfii principis Aquilegiae civitatis, baptizando mundavit a lepra h, ab ipso principe et majoribus civitatis illius tantam consecutus est gratiam, quod ipse fidem Christianam absque resistencia et persecutione in eadem libere praedicavit, omnesque eos conversos ad fidem baptismatis Sacramento purgavit.

8 Rex pio concepti animo, quod per hunc Puerum, tanquam de majoribus regionis illius exortum, fides Christiana leviter *, sicut per Ulfium, spirituales beati Marci filium, profecit Aquilegiae, foret in hac regione prefectura. Unde eum Meinulfum, id est, meum Ulfium, quasi diceret, Ille est meus Ulfius, sicut ille beati Marci fuit Ulfius, nominare volebat i. Quod autem utrumque videlicet Maynulfus et Meinulfus scriptum reperitur in libris, hac de causa constat accidisse. Nam Meum pronomen Latinum apud Bayaros seu Bavaros Mayn, et Mein apud Francos Orientales, inter quos et Westphalos sola Hassia media est, lingua vulgari dicitur, qui omnes illis temporibus sub Caroli Magni ditione fuerunt. Et cum Franci viciniore sunt Westfalibus et primus clerus Paderbornensis de Franconia, ut puta de ecclesia Wirtziburgensi seu Herbipolensi cum suo episcopo fuit assumptus, E littera in prima syllaba hujus nominis communiori mansit in usu.

D
* Garneselt
legit solo
b

c

d

e

f

E
Sanctum, cuius matrem
benigne excipit,
de sacro fonte levat,
cuique

g

h

F
Meinulfi nomen imponit,
* i. e. facile

i

9

A 9 Postquam Hatumarus, primus episcopus, Paderbornensem rexit ecclesiam annis octo, decessit, et successit ei quidam de clero Wirtzburgensi, sed natione Westfalus, nomine Baduradus, qui rexit ecclesiam annis quadraginta octo, cujus octavo anno sanctus Ludgerus, primus episcopus Mimigardifordensis ecclesie, qui nunc dicitur Monasteriensis, obiit *k*. Et sic Baduradus cathedralem ecclesiam Paderbornensem, quam Carolus Magnus inchoaverat, consummavit *l*, apud quem puer Meinulfus scholaribus disciplinis est mancipatus *m*. Cumque scientia et etate, quantum opus exstiterat, sub disciplina scholari profecit, Baduradus episcopus ipsum fratribus predictae ecclesie, ut sub vita Regulari devotione proficeret et moribus, commendavit attente *n*. Ubi, etatis maturitate succedente, profecit in tantum, quod episcopus, attendens in eo morum gravitatem et varia virtutis indicia, ipsum in secretarium suum recepit singularem *o*.

B 40 Erat quippe ingenio acutus, corpore castus, mente devotus, justitia pollens, temperantia praeditus, providus in consilio, fortis in adversis, elemosinis largus, lingua facundus et forma decorus; tandemque ad sacros vocatus ordines, diaconatus ordinem attingit, in quo usque ad finem vitae permansit. Quod etiam episcopus iste Baduradus, cui Meinulfus sanctus contubernii sic adhaesit obsequiis, vir magnae virtutis exstiterit, illi, qui suis exstiterit temporibus, posteris hoc per scripturas suas experimentum singulare reliquerunt. Nempe post obitum ejus, ut aiunt, annis transactis viginti septem, dum sepulcrum ejus ex causa aperiri contigerat, indumenta, quibus corpus indutum traditumque sepulturae fuerat, tam sana et integra sunt inventa, ut nec quidem fimbria ex illis esset resoluta vel tacta putredine, unde de ipso pia processit opinio, quod, quia ipse per integritatem mentis et vitae puritatem vitam meruisset eternam, vestium tanto tempore humo subutarum conservatio certum praebet indicium *p*.

C 41 Quadam vice Baduradus episcopus inter caeteras sibi solitas collationes circumstantibus se quaestionem talem proposuit: Quid Christus his verbis: « Vulpes foveas habent et volucres caeli nidos, Filii autem hominis non habet, ubi » caput suum reclinet *q*, » volebat intelligi. Ad quam quidam de circumstantibus, Meinulfo praesente, respondit: « Christus, Filius hominis, cor » dis nostri sibi quaerit habitaculum, et, peccatis » nostris obstantibus, non invenit. » Quod responsum ab episcopo [mox] approbatum, sancti Meinulfi animum tanto desiderio Christum in sui cordis recipiendi hospitio vehementer accendit, ut non solum cordis sui sed etiam terrenum habitaculum, videlicet materialem ecclesiam, sibi praeparare summis animi votis optaret.

D 42 Cumque de loco * hoc apto sollicitus foret plurimum, accidit, ut subulcus ejus, dum in quadam valle patrimonii sui solito more porcorum gregem pasceret, ex improvviso splendorem mirae lucis inter arbusta videret; et, dum stupefactus, in loco, quo splendor apparuit, curiosius intendit, cervarum multitudinem, locum eundem nunc circumeuntium, nunc stantium in eo, cernebat. Subulcus itaque tam insolita visione percussus, grege relicto, dominum suum Meinulfum quaerit, et invento, quae vidit, nuntiavit. Vir igitur iste Deo devotus, his

auditis, pio concepit animo, quod per hanc subulci visionem divina gratia locum sibi, quo ecclesiam foret constructurus, indicasset. Sed quia nihil in hoc, sicut decuit, absque ipsius episcopi consilio diffinire praesumpsit, episcopum adiit *r*, et ei, quae a subulco perceptit, indicavit.

13 Quibus auditis, episcopus gaudio magno repletus aiebat: « Non nobis pastoris persona » vilescat, cum primum pastoribus innouit Nativitas Salvatoris nostri. » Attendens tamen, quod nonnumquam angelus sathanae in angelum lucis se transformat, adjecit: « Expediit, ut altera vice locus iste visitetur, si forte divina » clementia aliud indicium suae voluntatis indicare dignetur. » Sanctus igitur Meinulfus cum subulco locum illum adiit, et, noctis caligine terra circumfusa, dum devotis orationibus genuflexus intendit, splendorem lucis et cervarum gestus, prout subulcus ille narraverat, per omnia vidit. Qui, laudans Dei magnificentiam, ab oratione surrexit, et episcopum letus adiens, ei, quae vidit, enarravit.

14 Episcopus vero sibi de dono Dei congratulans, tale dedit ei responsum: « Ut omnis » excludatur ambiguitas, tertiam a Domino visionem super hac re postulare videtur opportunum. » Quare sanctus Meinulfus locum illum humiliter repetens, devotis effusis precibus, visionem, quam prius viderat, denuo vidit. Quapropter maximo repletus gaudio, regressus ad episcopum, gaudii sui fecit esse participem, ei secundo, quod viderat, nuntiando. Ipsi igitur, mutuo sic congratulantes gaudio, summam gratias egerunt Trinitati, quae, quia una est in essentia, trina in Personis, idem mysterium trina visione sub eadem forma dignata fuerat eis revelare. Quamvis vero omnis circa loci illius electionem jam in ipsis cessavit dubietas, episcopus tamen auctoritati regiae in hoc deferendum censuit, ut nil ibidem inchoaretur operis, donec regis interveniret auctoritas.

15 Cumque illis temporibus Lodewicus, filius Caroli Magni, sceptris imperii Romani susceptis, in concilio provinciali, quod Aquisgrani celebrari fecerat, imperii sui anno tertio statum seu Ordinem Canoniarum, quae Seculares appellantur, tunc noviter statuerat, et bestiae solius sexus feminei in loco visionum praedictarum apparuerant, sanctus Meinulfus divinae Majestati placitum et imperatoris gratiae acceptum esse, pie praesumpsit, si in loco memorato monasterium pro hujusmodi canonissis de suis bonis et patrimonio suo fundaret, ut ibi sub custodia castitatis devotum Deo exhiberent famulatum. Accessit igitur imperatoris praesentiam, pium mentis suae pandens ei desiderium, qui, grato petitionem suam acceptans animo, literas suo signatas annulo super sui consensu gratiose concessit *f*: Meinulfus autem ab imperatore regressus, dum iter agit, novo quodam dono plurimum consolatur.

16 Nempe capsula quaedam, pro Sanctorum reliquiis recondendis apta, inter arbusta prope viam pendens apparuit, quam quidam de familiaribus ejus apprehendens, illam sibi praesentavit; cumque percunctando undique, quis dominus illius esset, mandaret inquiri, et nullus, qui illam ad se spectare diceret, comparet, ipse divinae gratiae muneri illud adscribens, illam sibi a Deo transmissam pie praesumpsit, tamen eam, nisi episcopo praesente atque

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

quo il faciat,

divinitus
edoctus.

E

* Garnefelt
addit eum

propositi ex-
sequendi fa-
cultatem ab
imperatore
impetrat,

F

s

idque reipso,
binis adhuc
a Deo

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

jubente, aperiendam fore decrevit; unde protinus ipsam ad episcopum perduxit, qui, ea reverenter aperta, reliquias Sanctorum multas veneratione dignissimas invenit in illa, quorum tamen Sanctorum reliquiae fuerint, ad posteros deductum minime constat. Hinc ad construendum Deo templum sanctus Meinulfus confidentius exarsit, et dum, locum praedictum iterum visurus, eum consequenter solus adiit, ut capacitatem loci cum aedificiorum ibidem construendorum qualitate pensaret, aliud ei divinae aspirationis indicium patenter occurrit.

honoratus
miraculis,

17 Quoniam in eo loco, quo dudum cervas viderat motibus instabiles, cervum praestantis corporis, cornibus in altum erectis, vidit accubantem, qui, viso Viro Dei, tamquam sibi in adventu ejus accubare non licere, gestibus indicaret, se festinanter erexit. Cumque Vir Dei, tamquam confidens in Domino non territus, cervo accessit propius, iterum cervus, tamquam Viri praekonium evidentius innueret, se prostravit in terram. Ille vero hunc novum bruti animalis gestum in corde suo divinae adscribens clementiae in cervum intendit acutius. Et, ecce, inter cornua cervi videt signum Dominicae Crucis, cujus splendor visus est omnem anri fulgorem superare. Quo viso, Vir sanctus Dominum suum, cujus vexilli signo letatur adesse, cognoscens, in hujusmodi verba prorupit: « Jam mihi spes certa promittit, quod ille, qui quondam eodem vexillo inferni claustra penetravit, hujus loci protector contra diabolicos erit incursus, » et his verbis immorans cervum non viderat ultra.

executioni
mandat,

18 Hinc Vir sanctus, vocatis operariis, singulis opera distribuit, et, caesis arboribus eradictisque spinis et vepribus, locum purgavit protinus, quo purgato, fundavit ecclesiam cum suo monasterio, quod quarto Idus Novembris fecit dedicari. Multa de paternis bonis eidem loco conferebat praedia, et congregationem ibidem instituit canonissarum, quae canonissae, ut supra dictum est, appellabantur Saeculares, appellavitque locum Nien-Bödeken, quod patria lingua novum doliolum sonat, ad differentiam villae antiquae ibidem, quae Bödeken jam tunc, et ad differentiam istius postea Vetus-Bödeken dicebatur u.

u
combustum
peplum inte-
gritati resti-
tuit,

19 Postquam moniales in ipso monasterio praedicto aliquantulum in statu suo profecerunt, accidit, quod una ex eis domum quamdam monasterio vicinam pro frigoris hyemalis asperitate relaxanda introivit, cum igni se applicuit, et, denudato capite, pectine vellet suos discriminare capillos, peplum, quo caput tectum fuerat, penes se incaute deposuit, et statim illud flammis illapsum flagrare incendio vidit, quae subito manum flammis ingerens, vix fimbrias illius, residuo redacto in favillas, retraxit ab igne. Dum vero alio velamine, quo caput tege- ret, caruit, lacrymosa lamenta produxit; Vir sanctus iste non casu, sed divina disponente providentia, domum eandem ingressus est. Et videns puellae flentis gemitus, illam verbis primo, deinde facto mirabili dignabatur consolari: vultu namque suo inter manus suas devote demisso, precibus obnixis oravit Dominum, et collectis adusti inutilibus reliquiis velaminis, ipsum velamen restituit ejulanti, injunxitque singulis tunc ibidem praesentibus, ne hoc factum tam mirabile cuiquam revelarent. Unde usque in hodiernum diem pannus inter reliquias sancti Mei-

nulfi conservatur lineus, qui peplum supradictum fuisse dicitur, in quo, quamvis sanus et integer, ignis vestigia adhuc patent.

20 Dum tempus, quo Dominus servum suum Meinulfum ad aeternae vitae convivium invitaret, instabat, ipse plenus virtutibus aetateque maturus, tertio Nonas Octobris migravit ad Dominum; spiritu quidem inter angelicos choros assumpto, corpore vero intra ipsam ecclesiam, quam in praefato loco fundaverat, collocato. Sed dum animae recessum a corpore ipsum adhuc corpus feretro supinum inhaereret, prout in scripturis antiquis scriptum reperitur, corpus illud reviviscens, feretro insedendo se erexit, et, apertis oculis, ad circumstantes in haec verba prorupit: « Quia viam universae carnis vobis praesentibus ingressus iterum vitam promerui, » summam Trinitati gratias agit, quoniam vestri causa factum est, et precibus propter Genitricem Dei hoc factum obtinere meruit. » Et iterum: « Non facile mihi videbitur, secundo me, licet non ita ut nuperrime, acerbam gustare mortem: ite, precor, ad episcopum, et quam multis hoc monasterium aedificavi sudoribus, » admonentes, petite, ut, quaecumque hic a congregatione eligatur abbatissa, licet ancilla filia sit, fieri non contradicat, hoc illi dicentes, quia exutus corpore didici, quid de illis fieri oportet, qui pastores ecclesiarum esse videntur. » His itaque dictis, reclusis oculis, se reclinauit in locum, unde se prius erexit r.

D
moritur, re-
viviscit, ad-
stantesque
allocutus,
iterum obit.

* Garnefelt,
addit post

ANNOTATA.

a Carolus Magnus bellum, quo antiquam Saxonum gentem subegit, ante annum 772, uti inter omnes convenit, aggressus non est, ut omni dubio procul frequentissimus Saxonum, illam Saxoniae Antiquae partem, quae modo Westphalia dicitur, incolentium, ad Carolum Magnum, cum jam ab eo fuissent subacti, concursus cum anno 770 perperam hic componatur. Verum error adeo manifestus, non Gobelino, sed descriptoribus ejus attribuendus. Etenim Suriana editio, non annum 770, sed 777 exhibet, quo revera multa Saxonum milia Paderbornam ad Carolum Magnum venire, susceptoque Baptismo, Christo nomen dedere, ut Annales Francorum Tiltani alique fidelem faciunt; ne autem in Suriana editione unice ex adhibita a Surio correctione annum 777 recte legi, forte autumes, Georgius Garnefelt hunc etiam annum in aliquo, quod penes se habuit, Gobelinae Sancti Vitae exemplari expressum invenit, uti ipsemet in suis ad hunc Mss., quas penes me habeo, Annotationibus testatur. Adhaec Officium, quod libellus, in Commentario praevio num. 113 laudatus, in natali Sancti festo recitandum proponit, Lectione quarta, S. Meinulpho propria, ingentem, de quo hic, Saxonum ad Carolum Magnum et ad Baptismum concursus eidem anno 777 innecit, ut hunc adeo, cum Lectiones omnes, in Officio illa Sancto propriae, e Gobelinae ejus Vita sint contextae, istud hujus exemplar, e quo illae sunt desumptae, pariter expresserit. Duo itaque ut minimum, quae pro anno 777 stant, lucubrationis Gobelinae exemplaria modo habemus; quod cum ita sit, est sane, cur credamus, hunc eundem annum in archetypo primitus fuisse, ac proin supra memoratum errorem, qui in Budicense nostrum exemplar irrepsit, non Gobelino, sed descriptoribus ejus attribuendum. Atque hoc idcirco praecipue monstrare

A *monstrare hic libuit, ne quis forte Gobelino, quam scriptori huic attribuunt, Sancti nostri Vitam abjudicet, quod, contra ac Budicense hujus, quod edimus, exemplar facit, Gobelinus anno 777 numerosum, de quo hic, Saxonum ad Carolum Magnum concursum in Cosmodromio Ætate 6, cap. 38 innectat.*

b *De Wilekindo, seu, ut ab aliis scribitur, Witekindo aut Witekindo, qui contra Carolum Magnum diu arma cum Saxonibus gessit, factusque tandem e gentili Christianus felici fine ad Dominum migravit, in Opere nostro ad 7 Januarii diem, quo cœlitum honoribus colitur, actum jam est, discussumque, an rex, an dux tantum Saxonum fuerit. Et regem quidem proprie non fuisse, ex Beda Historiæ gentis Anglorum lib. v, cap. 44, et ex vetusto (adi ejus verba, Operis nostri tom. I Januarii pag. 381, iterumque tom. II Octobris pag. 180 recitata,) poeta anonymo apparet; neuter enim regem in antiqua Saxonum gente agnoscit. Attamen, cum hæc ut Beda loco cit. etiam docet, insurgente bello, ducem, cui omnes non secus ac regi obtemperarent, missa sorte eligere soletet, Saxonibusque, adversus Carolum Magnum bellantibus, Witekindus dux præfuerit, certo etiam sensu rex forte non inepte dici potest, reque etiam ipsa a nonnullis, ut Gobelinus hic recte ait, rex vocatur.*

c *Eadem fere Gobelinus etiam habet in Cosmodromio Ætat. 6, cap. 38; verum aut urbi Paderbornensi, aut fluvio, Pader appellato, a quo hæc nominatur, Carolum Magnum indidisse nomen, a vero apparet alienum. Adi Operis nostri tom. V Julii pag. 445 et seq.; e quo loco etiam intelliges, cur Gobelinus supra num. A civitatem, quam ob res, ætate sua ibidem confusas, Babylonem appellat, Paderfontanæ epitheto insigniat.*

d *Cum ex dictis ad lit. a Sancti nostri Vita, qualis vere ab ipso Gobelino scripta est, numerosum Saxonum ad Carolum Magnum et ad baptismum concursum anno 777 illiget, annus tertius, quo post hunc concursum Carolus Magnus parvam ecclesiam Paderbornæ edificasse, hic narratur, in annum 780 secundum Sancti Vitam, quam Gobelinus scripsit, incidit; cui etiam anno istud Caroli factum idem Gobelinus in Cosmodromio Ætat. 6, cap. 38 disertè affigit, sic scribens: Erexit igitur Karolus quamdam ecclesiam in Paderborne, quam commisit episcopo Wirzeburgensi respiciendam, donec de episcopo posset eidem loco tuto providere. Et hæc ecclesia incepta est anno Domini septingentesimo octogesimo.*

e *Quoniam Gobelinus inter factam a Carolo Magno parvæ ecclesiæ Paderbornæ constructionem, quam ex dictis ad lit. præced. anno 780 innectit, et Hathumari ad cathedram Paderbornensem promotionem annos quindecim hic interponit, consecrarium est, ut, Hathumarum anno 795 Paderbornensium creatum fuisse episcopum, existimarit. Atque id quidem tunc factum, in Cosmodromio Ætat. 6, cap. 38 expresse tradit his verbis: Anno Domini 795 Carolus ecclesiæ, quam in Paderborne fundavit, quemdam canonicum ecclesiæ Wirzeburgensis, Hatumarum nomine, de Saxonia ortum, et tempore superiorum bellorum sibi a parentibus obsidem datum, præfecit episcopum; verum de Hathumaro, primo Paderbornensium episcopo, ad 9 Augusti, quo hic, veluti Beatus, colitur, in Opere nostro*

actum jam est, videturque ex iis, quæ ibidem pag. 454, num. 44 et binis seqq. dicta sunt, B. Hathumarus serius, quam anno 795 ad sedem Paderbornensem fuisse erectus.

f *Annus 795, cui ex dictis ad lit. præced. aditi ab Hathumaro episcopatus Paderbornensis initium Gobelinus affigit, annis quatuor auctus ad annum 799 deducit, ut tunc Leonem Papam ad Carolum Magnum Paderbornam accessisse, hic doceat is Sancti nostri biographus, cui etsi quidem (adi ad hunc annum Pagium in Criticis) hæc in re assentiendum sit, dubium tamen est, an anno illo Leo, uti proxime subjungit, episcopalem Paderbornensem sedem, utpote tunc forte nondum erectam, Apostolica auctoritate confirmarit.*

g *Fuisse S. Meinulphi patrem, cum e viris excessit, fide Christiana imbutum, nuspian edicit Sigewardus, nec scio, idne ex probatæ fidei monumentis didicerit Gobelinus, an tantum conjecerit ex eo, quod relicta ejus vidua fidem Christianam fuerit jam tum professâ.*

h *S. Hermagoræ, seu, ut sic scribitur, S. Hermachoræ, Aquileiensium episcopi, Acta in Opus nostrum ad 12 Julii diem, quo is Sanctus Romano hodierno inscribitur, exstant illata; in hisce autem Ulfi, viri apud Aquileienses primarii, filius, quem S. Marcus Evangelista Baptismo a lepra mundavit, non Ullius, uti hic, sed Athulphus, aut, ut alias scribitur, Ataulfus appellatur.*

i *Imposuerit ergo, si Gobelino credere hic velimus, Carolus Magnus Sancto nostro Meinulfi seu Maynulli nomen, habita ratione Ulfi, qui, per S. Marcum a lepra mundatus, fidei Christianæ apud Aquileienses propagandæ plurimum profuerit; verum, cum is, uti ad lit. præced. jam docui, Ullus in S. Hermagoræ Actis non nominetur, Carolus Magnus Sanctum nostrum, non Ulfi Aquileiensis intuitu, sed spe concepta, fore, ut propagandæ apud Saxones fidei auxilium sibi abs illo ferretur, Meinulfum seu Maynullum, id est, meum auxilium, aliove affini modo verosimilius appellavit, nisi forte non Carolus, sed Filio mater Wichtrudis, quod ab eo viduitati suæ auxilium et solatium speraret, id nomen indiderit. Sane tam hæc, quam Carolus, apte id facere potuit, cum mein quidem meum, ulf vero seu ulph aut etiam hulph eo modo, quo nunc hullf, auxilium apud antiquos Saxones et Teutones significavit. Henricus Pantaleon de illustribus Germaniæ Viris part. II ait, S. Meinulphum fuisse primo Ulluossum appellatum, cumque Carolo Magno, cui in amoribus erat, semper adesset, hinc princeps illum compellendo dicere soletet, Mein Ulph, Mein Ulphi adsis, factum tandem esse, ut is Meinulphus fuerit vocatus. Verum, cum Sanctum Carolo Magno tam frequenter, quam Pantaleon putavit, adhæsisse, ex iis, quæ in Commentario prævio disputata sunt, non appareat, non est, cur scriptorem illum, qui præterea nimis recens est, multum hic moremur.*

k *Duplicem errorem chronologicum hic committit Gobelinus; cum enim Paderbornensem Hathumari sedem, cujus initium ex dictis ad lit. e anno 795 illigat, octo dumtaxat annis definiat, consecrarium est, ut Hathumari obitum, quem post hosce octo annos contigisse ait, in annum 803 aut sequentem conjiciat. Adhæc cum Baduradi, quem in sedem Paderbornensem non diu ab Hathumari obitu susceptum docet, anno octavo S. Ludgerum, seu, ut scribit, Lutgerum, primum*

AUCTORE.
GOBELINO
PERSONA.

E

F

Mi-

AUCTORE
GOBELINO.
PERSONA.

Mimigardefordensium seu Monasteriensium episcopum obtinisse, hic scribat, consequens est, ut secundum illum sanctus hic antistes anno circiter 812 e vivis abierit. Verum Alfridus, aequalis aut certe coævus S. Ludgeri biographus, tempus Sancti hujus emortuale cum anno 809 diserte componit. Verba, quibus id in Actis, in Opus nostrum ad 26 Martii, S. Ludgero sacrum, illatis, facit, hæc sunt: Defunctus est itaque (S. Ludgerus scilicet) anno Dominicæ Incarnationis octingentesimo nono, septima Kalendas Aprilis, et tricesimo secundo die sancti sui obitus, hoc est, 7 Kalendas Maii mirifice fragrans in loco præfato sepultus est; quod vero ad tempus S. Hathumari emortuale jam pertinet, esse hoc ut minimum in annum usque 815 differendum, ex his, quæ eam in rem apud nos tom. II Augusti pag. 452 et seq. disputata sunt, quisque intelliget. Est ergo hic in anno emortuali, tam Ludgeri, quam Hathumari assignando erroneus Gobelini calculus, huncque, unde vere Gobelini esse, clarius patescit, in Cosmodromio Ætat. 6, cap. 40 etiam sequitur. Porro hic scriptor perperam etiam, ut apparet, tempus sedis Baduradi annis octo supra quadraginta circumscribit; Baduradus enim ante annum 815, utpote quo ejus decessor Hathumarus in vivis adhuc fuerit superstes, Paderbornensium episcopus factus non est, annoque 859, ut Schatenus ad hunc annum in Annal. Paderborn., Georgius Eckhardus Rerum Francicarum lib. xxxi, num. 53, et Annales Corbeiensis, a Paulino editi, notant, excessit e vivis ut ad summum annis dumtaxat 45 sederit.

l Adi hac de re ad annum 815 in Annal. Paderborn. Schatenum.

m An hoc veritati consonet, in Comm. præv. § 3 discussi.

n Fratres, quibus Baduradus Sanctum commendavit seu potius (vide Sigewardum num. 9 et 10) adscripsit, erant canonici, ad Regulam, in concilio Aquisgranensi anno 816 canonicis præscriptam, in communi Paderbornæ viventes, quorum ades, non secus ac monachorum, monasteria dicebantur. Ad Commentarium prævium § 3, ubi etiam invenies, canonicos illos, contra ac hic velle videtur Gobelinus, Regulares non fuisse, quales modo sunt, qui Regulares S. Augustini canonici vocantur, etsi interim sano sensu Regulares etiam dici potuerunt.

o Sanctum a secretis Badurado fuisse, non magis apparet certum, quam archidiaconi Paderbornensis munus obtinisse; quod an unquam obierit, admodum esse dubium, in Comment. præv. § 4 ostendi.

p Baduradus Beati titulo insignitur in episcoporum Paderbornensium Catalogo, sub sæculi præteriti finem edito, legitimusque ejus ac immemorabilis cultus iisdem fere argumentis, quibus hic Hathumaro, proximo Baduradi in sede Paderbornensi decessori, tom. II Augusti pag. 448 et seq. apud nos asseritur, sufficienter stabiliri potest, uti vel ex ipsis textibus, qui ibidem e Paderbornensibus Schateni Annalibus pro Hathumari cultu afferuntur, manifestum apparet. Hinc non nemo forte mirabitur, cur, quemadmodum in Opere nostro de B. Hathumaro ad 9 Augusti diem, quo hic Necrologio Abdinghoviano inscribitur, actum jam est, ita pariter de Badurado ad 17 Septembris, quo præsulis hujus nomen, teste in Annal. Paderborn. pag. 149 Schateni, in Necrologio Herisiensi et Abdinghoviano signatur,

actum non sit. Verum, etsi etiam (adi ad annum 815 et ad annum 858 in Annal. Paderbor. Schatenum) ut Hathumari, ita quoque Baduradi ossa fuerint et ab Inado Paderbornensi episcopo anno 1068 elevata, et a Ferdinando, Paderbornensi itidem episcopo, pristinae venerationi anno 1666 restituta, Hathumarus communius, quam Baduradus pro Beato habetur.

q Ita fere Matthæus et Lucas. Adi jam Annotata ad Sigewardum.

r Fuit is Baduradus. Videsis Comm. prævii num. 70.

s Princeps, a quo Meinulphus condendi monasterii facultatem petiit, fuit vere, ut hic Gobelinus docet, Ludovicus Pius imperator. Adi Commentarii prævii § 5, ubi etiam ostendi, canonicas, in concilio Aquisgranensi anno 816 institutas, nec nomine, nec re, quales modo plures inveniuntur, canonicas seculares fuisse. Nec obstat, quod paulo aliter senserit Gobelinus; præterquam enim quod Comment. prævii loco proxime cit. confutata sit ejus opinio, non sat sibi in re constare videtur hic scriptor, utpote a Sancto Budicense canobium pro canonicis secularibus, hic et Cosmodromii Ætat. 6, cap. 41 ait, fuisse extractum, num. 48 hic scribens, canonicasque nihilominus, pro quibus illud Sanctus extruxit seu fundavit, canonicas Regulares, quales tamen (adi Comment. loco proxime cit.) etiam non fuerunt, in Cosmodromio Ætat. 6, cap. 40 appellans.

t Quid de visione hac, de Sacris Sanctorum reliquiis dieiunctis Meinulpho oblatis, itemque de visione ter repetita supraque hic narrata, qua locum ædificando monasterio prodigiose is didicerit, censendum apparet, in Comment. prævii num. 66 et binis seqq. editi.

u In apographo Garnefeldiano additur, de quo plenius infra suo loco dicitur; verum cum de Budicensi vel vico vel monasterio horumque loco- rum nomenclatione plura infra non dicat Gobelinus, verba illa redundare videntur.

x Miraculi hujus non meminit Sigewardus, dubiumque vel idcirco apparet, an veritati consonet. Adi Comm. prævii num. 90.

CAPUT II.

Miracula post obitum, corporis de terra levatio.

Sepulto beati Meinulphi corpore, multi ad sepulcrum ejus, alii fama miraculorum præteritorum, alii sub spe futurorum excitati confluebant, famule vero Dei sepulcrum illud ob reverentiam linteo cooperuerunt, et unam ex se singulariter Deo devotam ad ipsius et luminarium ejus custodiam deputarunt, quæ, quadam vice sopore depressa, lumen cereum in modum circuli retortum, ipsi linteo sine medio superpositum reliquit inextinctum. Et soluta somno, lumen ardens se super pannum sepulcri reliquisse, recordatur; unde vehementer animo conturbata festine cucurrit ad sepulcrum. Et, dum oculos in locum, quo lumen reliquerat, subito direxit, favillis inventis, lumen ipsum, panno prorsus illæso, sui ipsius ardore consumptum esse, conspexit. Unde magnificabant omnes

Pannum ab igne servat illæsum.

A omnes Dominum, qui per ignem sancti Viri merita post mortem ejus, sicut eo vivente *a*, iterato notificavit.

famulum olim suum, semel, iterum
b
 22 Non longe post transitum suum ab hoc mundo Vir sanctus cuidam suo cubiculario in somni visione apparuit *b*, admonens eum, ut mundo et pompis ejus renuntiare non postpineret, et ad militiam Regis æterni se transferret. Ille, visionem illam illusionem reputans, se minime emendare curavit. Sed Sanctus, illius infirmitati condescendens, eum, ut prius, apparitione secundaria admonere dignatus est.

ac tertio ei apparens,
 23 Et cum nec sic quicquam emendationis vitæ suæ assumeret, tertio Vir sanctus ei apparens, ipsum his verbis alloquitur: « Nescis, » miser, nescis, quam crudelis captor tuæ carpitivæ præsidet menti, qui te et mittenti Christo et mihi ab eo misso cogit reluctari. » Certe cum male vivendo desiperes, nec desipere sponte desisteres, monuit te revelatio divina, ut sic saltem admonitus respiscere possis. Tu autem, stulte, perniciosè illuderis, qui revelationem veram fantasticam putas esse illusionem. Nulli enim credentium dubium est, quin illa visio sit expers illusionis, quæ invitatrix est Christianæ religionis, quam que si a quolibet vigilans audivisses, negligere nequaquam debuisses. Nunc ergo, cum te verba non corrigunt, jam vertenda sunt in opera verba. Nam visionem divinam, quam te intelligere dissimulas, expeditione plenissima te intelligere faciam, quæ animum tuum dubio exuat omni. »

ad vitæ statusque mutationem inducit,
 24 Vir igitur excussus e somno mentum faciei suæ sensit barba viduatam, barbamque divulsam cominus, dum hinc inde palpitavit, invenit. Hinc somnus ab oculis ejus omnis aufugit, mentemque ejus cum pudore dolor oppressit. Surgens igitur ad ecclesiam se contulit, sanctum Meinullum suppliciter invocando postulavit, ut sibi suis precibus apud Deum misericordiam impetraret. Et, ecce, dum presbyter Officii matutinalis exordiretur initium, dicens: « Domine labia mea aperies, » iste vir, qui litteras non didicit, subito respondit. « Et os meum annuntiabit laudem tuam. » Unde tanto obstupefactus miraculo, per evulsionem barbæ suæ clericatus tonsuram sibi fuisse designatam, arbitrans, ad militiam clericalem se contulit, et vitam suam emendatam in bonis operibus et salubri fine finivit *c*.

cumque postea, dissilente sepucrali ejus lapide,
d
e
f
g
 25 Post obitum beati Meinulphi circiter annos quinquaginta, dum Arnulphus Romanorum et Francorum *d* regis agebat in sceptris, qui anno Domini octingentesimo nonagesimo septimo Romanum suscepit imperium *e*, quarto episcopo, Biso nomine, regente Paderburnensem ecclesiam *f*, quinto decimo Kalendas mensis Februarii, diacono in ecclesia Bodecensis Evangelium recitante, lapis, sepulchro sancti Meinulphi superpositus, ad instar crucis divisus innotuit, presentibusque cunctis validum stuporem incussit *g*. Cumque omnes accurrerent, unde ille sonus tam fortis esset exortus, volentes inquirere, nil aliud quam lapidis fracturam discernere valuerunt. Prosequente vero presbytero Missæ Officium, dum canonis immoraretur misterii, idem lapis in partes innumerabiles est dissipatus, et terra, in superficie resoluta sepulcri, deorsum se deprensens loculum beati Viri libere spectandum præbuit.

26 Præterea cum scissura petræ casuque terræ tanta suavissimi odoris exorta est jucunditas, ut non vana fides sit, ibi adfuisse omnis suavitatis Auctorem. Contendentibus igitur cunctis, quid hoc signum portenderet, ad episcopum res ipsa deducitur, qui, singulis examinatis circumstantiis, sepulcri fracturam redintegratum iri præcepit. Sepulcrum ex episcopi edicto reparatur, et iterum paulo post divina ordinatione dissipatur, quod cum compertum foret episcopo, ille superius dictum reiteravit, cujus edicto populus obtemperans, sepulcrum reparavit.

27 Eodem igitur tempore quidam presbyter Meynhardus ecclesiam parochialem et ruralem in villa Attelen Paderbornensis diocesis, non longe a villa Bodeken constitutam, rexit, cui sanctus Meinulfus in visione apparuit, eumque, ut, præsentia captata episcopi, ipsum super transgressione divinæ admonitionis circa sepulcrum sui facta incusaret, admonuit. Sed presbyter vir simplex, timorem episcopi admonitioni præponens visionis, episcopum non adit. Quare Vir Dei, secundo ei apparens, ipsum, ut prius, admonuit; presbyterum autem, ut prius, timor prohibuit, tandem et tertio ei apparuit, comminans ei oculorum cæcitatem, quam nunquam evaderet, nisi prius legationis officium ad episcopum adimpleret.

28 Presbyter ipse solutus a somno tulit ægre, quod ei imago somniorum mentita non sit, et, apertis oculis, sensit se penitus non videre. Quapropter, petito baculo et ductore itineris assumpto, iter arripuit, et ad præsentiam veniens episcopi, omnia, quæ sibi acciderant, enarravit. Quibus auditis, episcopus, ipse sibi metuens, subito versus Bodeken una cum presbytero se transferens, sancti Viri sepulcrum adiit, et corpus ejus de sepulcro transtulit, ipsumque in archa decenti conditum in ipsa ecclesia, quam ipse Sanctus condiderat, reverenter collocavit. Et statim Meinhardo presbytero adempta oculorum sanitas rediit, prout ipsius Sancti oraculo fuerat sibi ante promissum *h*.

29 Aquam igitur, qua pontificis jussione sacrae lotæ sunt reliquiæ, in bonam spem sibi reservabant famulæ Dei; unde quædam mulier paralytica, longo tempore membrorum officio destituta, beati Viri miraculis, fama deferente, cognitis, ad ecclesiam Bodecensem perducta, ipsius humiliter petivit suffragia, quam famulæ Dei, perunctam hac aqua salutari, per merita beati Meinulphi Christo commendabant. Et mulier domum reversa infra paucos dies ab illa attritione corporis convaluit, ad tantamque refloruit valetudinem, ut nec aliquod infirmitatis signum in ea remaneret.

30 Alia quædam mulier cancri morbo laborabat, cujus jam eodem morbo dextra mamma fuerat absumpta, adeoque vis illius in ea prævaluit, ut costæ ejus carnibus denudatæ viderentur. Hæc mulier lumen cereum, ad mensuram circuitus sui vulneris factum, ad ecclesiam in Bodeken magna cum devotione veniens ante sacras reliquias obtulit, et in multis lacrymis beati Viri meritis se recommendans, domum repedavit. Mox sequenti die superficies vulneris nova cepit obduci pellicula, et sic infra septem dies carnis augeri cœpit restitutio, quod omni cessante doloris angustia ad statum pristinum mammilla mulieris est reducta.

31 Aliud etiam factum miraculosum non quidem

AUCTOR
 GOBELINO
 PERSONA.
 SUAVISSIMUM
 E SEPULCRO
 ODOREM EXHALASSET,

aliudque adhuc patrasse miraculum,

de tumulo levatur,

h
 ejusque patrocínio mulier paralytica,

F
 et alia, cancri afflicta, sanatur.

AUCTORE.
GOBELINO
PERSONA.
Nola, cum
monialis Budicæ esset mo-
ritura, soni-
tum sponte
edens;

dem scripturis supradictis, sed veterum relatione ad nos usque deductum in præfato Monasterio dicitur continuè suo tempore contigisse. Nola quædam bene sonora in ipso Monasterio tanta reverentia conservatur, ut laicæ personæ non liceat, teste panno, quo circum amicta traditur, illam nuda manu tangere. Quæ quoties aliqua de ipsius monasterii monialibus fuerat in brevi decessura, sonum per se absque humano ministerio solebat reddere fortem. Quod non solum clerici et canonissæ illius monasterii, verum etiam personæ laicæ sexus utriusque Parrochiæ illius sibi constare verum esse dixerunt et dicunt, illud, quod scriptum est, « Au- » ribus nostris audivimus, et patres nostri annuntiaverunt nobis *h.* » constanter allegando. Hanc nolam inter reliquias sancti Meinulli, dum de sepulcro transferrentur, inventam, omnes asseverant. Sed quia de causa illa, quare cum funere suo fuerit tradita sepulturæ, se fatentur ignorare, non tamen absque certo mysterio omnes hoc factum fuisse, arbitrantur.

unde factum,
ut in Sancti
sepulcro fa-
erit inventa.

32 Super quo dum imaginabar attentius, menti meæ se talis ingressit ratio: Quod ex quo sanctus Meinulfus diaconi fungebatur officio, ad quod tunc forsân in elevatione Sacramenti, dum Missa Conventualis peragebatur, nolam hanc pulsare spectabat, prout adhuc in nonnullis conventualibus, et collegiatis ecclesiis hoc ad diaconum vel subdiaconum spectare dignoscitur, visum est illis, qui corpus ejus sepulcro condiderant, quod nola suo appropriata officio digna foret reconcedenda secum sepulcro, prout adhuc moris est, ab antiquissimis etiam introductum temporibus, certas personas cum sui status insignibus tradi sepulturæ. Quemadmodum episcopus cum mitra et baculo, presbyter cum patena et calice, de more tumulantur. Hoc signum nolæ supradictum usque ad ultima completæ desolationis ipsius monasterii tempora non cessavit. Multi quidam adhuc sunt superstites, et quam plures nostris temporibus decesserunt, qui sonitum hujus nolæ, quoties aliqua de collegio inde etiam non solum per mortem temporalem, sed etiam civilem in proximo transmigratura fuerat, se testati sunt audivisse.

et quandonam
prodigium
illud adhuc
fecerit.

35 Etenim mulier quædam ibidem adhuc perseverat, quæ dum die quadam, panibus quos in ecclesia deposuerat, acceptis, ad egrediendum ecclesiam se divertit, nola supradicta sonante fortiter, tanto fuerat timore percussa, ut, subito dimissis in terram panibus, limen januæ, per quam intraverat, veloci cursu transiret. Præterea dum super translatione status illius monasterii Ijam tractatus fuerant inchoati, illius nolæ sonitus a multis auditus est; unde Abbatisa, ibidem adhuc sola de collegio degens in miseria, se in brevi morituram vehementer expavit, et hinc inde discurrens, mente stupida singulis his verbis aiebat. « Numquid tu audisti sonitum campanulæ? » Et cum omnes, qui audierant, se audivisse referebant, ipsa de sua vita desperavit. Demum vario sic agitata mentis cruciatu, tractatibus de sua translatione jam habitis reductis ad memoriam, seipsam et alios præsumpsit consolari: verumtamen sic ipsa terrore percussa in translatione sui multo facilius postea consentit, hac in corde suo præsumptione suscepta, quod, si loco cederet, sui translationem ab hac vita temporali per tempora longiora differret.

ANNOTATA.

a Dum scilicet combustum sanctimonialis velamen seu peplum in vivis adhuc superstes redintegavit. *Adi num. 19.*

b Quod si hanc apparitionem non diu post Sancti transitum seu obitum accidisse, recte hic notet Gobelinus, lapidis sepulchralis, sponte sua in templo Budicæ dissidentis, miraculum, quod Meinulphi de terra levationem eriguo dumtaxat tempore præcessit, citius indubie, quam anno circiter, contra ac infra num. 25 docet, quinquagesimo, imo vero quam decimo post ejusdem Sancti nostri obitum acciderit. Sigewardus enim, quod standum, in *Comment. prævio docui, insigne illud prodigium non diu post apparitionem, cui Sancti mortem brevi solummodo tempore prævisse, hic scribit Gobelinus, Budicæ factum esse, num. 34 tradit. At vero, cum Sancti, qui anno circiter 857 obiit, de terra levationem, etsi quidem non annis circiter quinquaginta, ut Gobelinus vult, annis saltem septem circiter supra viginti post ejus obitum evenisse, ex iis, quæ de solemnitate hujus epocha in *Comment. prævio § 6 disputata sunt, appareat, Gobelinus apparitionem, de qua hic agit, non longe post Sancti transitum seu obitum contigisse perperam hic scribit, nisi forte ab hoc biographo nostro, qui annis amplius sexcentis post Sancti obitum scribebat, harum vocum non longe post significatio ad annos circiter viginti quinque potuerit extendi.**

c Vide huc facientia in 2 Sigewardi cap. ad lit. c jam notata.

d Orientalium videlicet, seu Austrasiarum aut, si mavis, Lotharingorum.

e Arnulphus, non anno 897, uti hic notat Gobelinus, sed anno 896 Romanorum imperator fuit creatus, uti in *Comment. prævio num. 86 ex Pagio jam monui.*

f Biso ad cathedram Paderbonensem anno 886 aut sequenti fuit erectus, annoque 908 vita functus est, uti ad hunc annum et ad 887 in *Annal. Paderborn. docet Schatenus, Vide etiam Comm. prævium num. 93.*

g Pro anno, quo circiter hoc miraculum contigerit, ad pariter *Comment. prævium num. 93; quod autem ad 18, quo id factum fuerit, Januarii diem pertinet, solus hunc assignat Gobelinus, qui, cum notas chronicas adulterinas alibi subinde adhibeat, nescio, an hic genuinam usurpet.*

h Videtis, quæ de hoc aliisque miraculis, Sancti de terra levationem aut comitatus aut proximè prægressis, in *Comment. prævio num. 91 et seq. edixi.*

i De nota S. Meinulphi dicta, de velo seu peplum, dalmatica et cruce argentea, quæ, etsi corporis Sancti partes non sint, inter sacras tamen ejus reliquias religiose Budicæ asservari olim solvere, atque hodie ex parte asservantur, consule *Comm. prævium num. 118. Hæc porro Sancti ipsius alia adhuc ejusdem generis Joannes Probus in Chronico Budicæ pag. 3 adjungit, videlicet sanctissimæ Virginis Mariæ imaginem argenteam, calicem, quem S. Meinulphus, cum in suo diaconi officio ad Missam ministraret, altari imponere soleret, et codicem Evangeliorum, quem una cum dalmatica, S. Meinulphi dicta, pertulisset, in Notitiis Mss., penes me exstantibus, docet Gamansius.*

k Ita

A k Ita fere Psalm. 43, v. 1.

1 Ad canonicos Regulares scilicet, quæ quidem quo anno facta sit, in Comment. prævio § 7 explorari; quo vero cum religionis canonicorumque

Regularium incremento, in suis ad Sigewardinam Sancti Vitam Observationibus pag. 421 et seq. docet Overhamus, sæpissime in Commentario laudatus.

AUCTORE
GOBELINO
PERSONA.

DE S. FELICULA VIRGINE

IN TERRITORIO AUTISSIODORENSI IN GALLIA.

SYLLOGE.

C. B.

VEROSIMILITER
ANTE SÆCUL. X.
Sanctæ cuius
nulla Acta
exstant, cultu
ecclesiastico,

Quod in Sanctis, in Opus nostrum inferendis, subinde accidit, ut de his præter ecclesiasticum, quo gaudent, cultum vix quidquam exploratum habeatur, id maxime hodie in S. Felicula locum tenet. Acta enim hujus sanctæ Virginis, quam cultu ecclesiastico a tempore immemorabili esse gavisam, hodieque gaudere in diœcesi Autissiodorensi, ex antiquis hujus hodiernisque Brevariis constat, litteris consignata non exstant, nec quæ qualisve fuerit, aut quo definito sæculo floruerit, ulla docent, quæ noverim, monumenta antiqua. Joannes Le-Beuf, ecclesiæ cathedralis Autissiodorensis canonicus et succentor, editis, quæ ad civitatis Autissiodorensis historiam tum ecclesiasticam, tum civilem spectant, Monumentis, atque, quæ capiti ab Hugonotis seu Calvinistis, deindeque, hisce pulsus, in libertatem asserti Autissiodori historiam complexus est, Lucubratione in publica litteraria notus, qui et ipse de S. Felicula alia, quam quæ ad ejus cultum pertinent, monumenta non invenit, varias de hoc tum in laudata sua de capto ac dein in libertatem asserto Autissiodoro Lucubratione, tum in diversis, quas ad Majores nostros dedit, litteris Notitias suppeditat. Hasce ego omnes, quod pleraque, quæ de Sancta nostra probatoris fidei videntur, comprehendant, eo ordine, quo datæ sunt, e lingua Gallica in Latinam conversas huc transcribo, additis etiam nonnullis, prout conducere arbitrabor, ad calcem Observationibus, quibus et Notitias illas illustrem et quæ ex iisdem consecraria sint atque ad Sanctam utcumque spectent, studiosum lectorem edoceam.

de quo sacrissimæ
que ejus reliquis
missæ

2 Anno 1721, cum de novo condendo Calendario, cultuque S. Feliculae, aliquamdiu tum intermisso, in ecclesia Autissiodorensi restituendo Autissiodori ageretur, in epistola, ad Majores nostros 25 Aprilis data, laudatus Autissiodorensis canonicus ac succentor sic scribit: Datur S. Felicula, 1 Augusti (olim nimirum Autissiodori ex dicendis) culta ejus memoriam restituimus, quod Sanctam indigenam putemus, cujus reliquiae partim sunt aut fuerunt Giemi, diœcesis Autissiodorensis oppido, partim in diœcesi Bituricensi Valeriaci ad Ligerim. Patrona est Giemi, sed a sæculo 13 cum martyre Romana homonyma confunditur. Ita ille, mox etiam subdens, quibus sese dubitare, edoceri velle innuit, an Felicula, quam Autissiodori cultam olim fuisse, dixerat, ea ipsa non sit, quæ ad 1 Augusti diem in editionis Lubeco-Coloniensis et Greveni Usuardo memoratur. Verum hanc dubitationem, documentis, nescio quibus, edoctus, post deposuisse videtur. Ita laudata sua, quam post

anni 1721 vigesimam quintam Aprilis diem elidit, de capto liberaloque Autissiodoro Lucubratione arbitrari me facit. In hac enim, alteram simul jam nunc hic dandam Notitiam subministrans, pag. 259 et seq. in locum, quo a Calvinistis, sacra omnia ac profana Giemi anno 1567 vastantibus, S. Feliculae religiose ibidem assertas reliquias impie fuisse dissipatas, docet, ita observat: Reliquiae illæ (S. Feliculae scilicet) erant (Giemi nimirum) in collegiata S. Stephani ecclesia. Erant illæ ipsæ, quas Gilo, Giemi olim vicinorumque locorum dynasta, abstulerat e S. Brictionis castro, quo detectas atque e monumento lapideo, quod prope Brivodurum ad Orientalem fluvii Ligeris ripam esse norat, extractas sacerdos quidam detulerat. Omnino etiam verosimile apparet, dynastæ hujus liberalitate factum esse, ut Valeriacense in ducatu Bituricensi capitulum notabili ejusdem Sanctæ reliquiarum parte quondam fuerit ditatum. In libro, quem ibidem post Primam legunt, in collegiatam hanc ecclesiam multum beneficis fuisse inventur. Solemnitas, qua Giemi receptæ fuere sanctæ Feliculae reliquiae, 5 Octobris ibidem celebratur; verum a tribus quatuorve sæculis hæc Sancta cum Magna Felicula Romana, cujus reliquiae ex Italia numquam sunt egressæ, confunditur. Felicula Giemensis et Valeriacensis capitulorum, quæ invicem satis sunt vicina, verosimilior illa est, cujus memoria a quingentis annis ut minimum ad 1 Augusti diem cum solo Virginis titulo in diœcesis Autissiodorensis Kalendaris est signata. Fodem die in aliquot Usuardi exemplaribus sub Faniculae aut Facinulae, simpliciter Virginis, nomine inventur, loco, quo colatur, non designato.

3 Quibus ultimis ex verbis, utpote nulla dubitandi particula affectis, consequens est, ut, cum hæc scriberet, laudatus Autissiodorensis canonicus non amplius, uti ante fecerat, dubitaret, an S. Felicula sit ea ipsa, quæ ad 1 Augusti diem sub solo Facinulae nomine in editionis Lubeco-Coloniensis et Greveni Usuardo memoratur. Atque hæc de re eum post annum 1721, quo priorem supra huc jam transcriptam Notitiam dedit, non dubitasse, satis etiam apparet ex Notitia altera, quam anno 1726, cum capti liberalique Autissiodori Historiam jam vulgasset, in epistola, ad Solle-rium nostrum data, suggestit his verbis: Quod si novum nostrum (anno scilicet 1725 excusum) Kalendarium accepisti, in eo haud dubie ad quintam Octobris inveneris, S. Feliculae obitum cum 1 Augusti die componi. Re vera ejus memoria ad hunc diem fuit in omnibus nostris Kalendaris a tempore immemorabili signata, id est, retrogradiendo ad sæculum fere duode-
mum.

ad Majores
nostros Notitiae